

[Početna Stranica](#) > [Izobrazba, Pravosudne Mreže i Agencije](#) > [Belgium](#)

Početno osposobljavanje odvjetnika u Europskoj uniji

Sadržaj omogućio
Belgija

Belgija

Belgijsku odvjetničku komoru čine *Orde van Vlaamse Balies*, krovna organizacija osam lokalnih flamanskih odvjetničkih komora, i *Ordre des Barreaux francophones et germanophone*, krovna organizacija deset lokalnih frankofonih odvjetničkih komora i jedne germanofone odvjetničke komore, s različitim programima početnog osposobljavanja odvjetnika.

[Orde van Vlaamse Balies](#)[Ordre des Barreaux francophones et germanophone](#)

■ Posljednji put ažurirano: 24/06/2026

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Udruženje flamanskih odvjetničkih komora

Opći opis

Provodi li se početno osposobljavanje i je li obvezno?

Početno osposobljavanje obvezno je, a organizira ga *Orde van Vlaamse Balies* (OVB) preko povjerenstva sastavljenog od dva predstavnika svake od osam odvjetničkih komora članica OVB-a. Praktične aspekte organizacije početnog osposobljavanja nadgleda pet lokalnih odjela.

Razlikuje li se početno osposobljavanje ovisno o kategoriji vježbenika, npr. za pravnike zaposlene u organizaciji i odvjetnike?

Početno osposobljavanje u organizaciji OVB-a odnosi se samo na odvjetničke vježbenike (koji se nakon njega mogu upisati u imenik odvjetnika), a ne na pravnike zaposlene u organizaciji.

Koji su subjekti odgovorni za organizaciju početnog osposobljavanja?

Za organizaciju osposobljavanja odgovorna je škola za vježbeništvo.

Koja je zakonska osnova za početno osposobljavanje?

Zakonska osnova za početno osposobljavanje predviđena je člankom 495. Pravosudnog zakonika:

„L'Ordre des Barreaux francophones et germanophone et l'Orde van Vlaamse Balies ont, chacune en ce qui

concerne les barreaux qui en font partie, pour mission de veiller à l'honneur, aux droits et aux intérêts professionnels communs de leurs membres et sont compétentes en ce qui concerne l'aide juridique, le stage, la formation professionnelle des avocats-stagiaires et la formation de tous les avocats appartenant aux barreaux qui en font partie."

Osposobljavanje je uređeno našim [Etičkim kodeksom](#) (člancima od 40. do 51.a) na temelju prethodno navedenog zakona.

Pristup početnom osposobljavanju

Postoje li uvjeti za pristup osposobljavanju?

Uvjet je visoko/sveučilišno obrazovanje.

Kandidat mora imati diplomu prava.

Mora se upisati u odvjetničku komoru.

- Odvjetnička komora provjerava diplomu.
- Odvjetnička komora ocjenjuje pisani zahtjev podnositelja zahtjeva. Osoba koja želi postati odvjetnik mora poslati zahtjev odvjetničkoj komori i dostaviti sve potrebne dokumente kojima se dokazuje da ispunjava sve uvjete (npr. magistarsku diplomu iz prava, datum prisega).
- Kandidat mora proći provjeru osposobljenosti (pisani ispit i procjena predmeta). Ta se provjera osposobljenosti naziva B.U.B.A. (*Bewaamheidsattest tot het uitoefenen van het beroep van advocaat*, što bi u slobodnom prijevodu značilo *potvrda o osposobljenosti za obavljanje odvjetničke djelatnosti*). Ta se provjera polaže u prvoj godini vježbeničkog staža. U nekim slučajevima novi diplomirani pravници moraju prije početka vježbeničkog staža položiti ispit iz poznavanja belgijskog prava. To se primjenjuje na osobe koje nisu belgijski državljani, a završile su studij u drugoj državi članici, odnosno na belgijske državljane koji su cijeli studij ili dio studija završili u drugoj državi članici (npr. uobičajeno je da studenti prava u pograničnoj regiji Limburgu i Nizozemskoj završavaju preddiplomski studij u Belgiji, a diplomski u Nizozemskoj).

Koji je glavni postupak odabira kandidata? Ako je riječ o natječaju, tko ga provodi?

Odvjetnički vježbenici koji se kandidiraju moraju tajništvu odvjetničke komore dostaviti dokumente iz članka 26. Deontološkog kodeksa. Nakon što polože prisegu, podnose zahtjev za upis u odvjetničku komoru mjesta gdje se nalazi njihov ured. Ako odluče imati sekundarni ured, mogu se upisati i u sve druge odvjetničke komore u čijoj je nadležnosti taj ured. Kad im odvjetnička komora odobri zahtjev, vježbenici se dodaju na popis vježbenika i dobivaju pristup privatnim internetskim stranicama odvjetničke komore na kojima se mogu pretplatiti na početno osposobljavanje. Nije riječ o natječaju.

Može li se osposobljavanju drukčije pristupiti?

Ne postoje druge mogućnosti pristupa profesiji.

Jedina je iznimka Direktiva 98/5/EZ od 17. veljače 1998. (za odvjetnike koji obavljaju djelatnost u Belgiji, a stekli su kvalifikacije u drugoj državi članici).

Struktura i sadržaj početnog osposobljavanja

Koliko traje i koji je plan osposobljavanja?

Traje najmanje 3 godine.

Ne odvija se u fazama.

Kako se organizira osposobljavanje?

Vježbenički staž traje 3 godine, a nadgleda ga nadzorni glavni odvjetnik. Stručno osposobljavanje (u prvih 18

mjeseci vježbeničkog staža) organizira škola za vježbeništvo OVB-a.

Tko su voditelji osposobljavanja?

Odvjetnici i profesionalni voditelji osposobljavanja.

Koji su ciljevi i sadržaj početnog osposobljavanja?

- Vježbenički staž pod nadzorom privatne prakse
- Osposobljavanje u području prava s posebnim kurikulumom koji je isti za sve odvjetničke vježbenike
- Usavršavanje stručnih vještina koje nisu pravne prirode (npr. komunikacija, organizacija ureda)
- Usavršavanje stručnih vještina pravne prirode (npr. sastavljanje zahtjeva, rad s klijentima)
- Pravosudni postupci i pravosudni ustroj
- Kazneno pravo i kazneni postupak
- Upravni postupak
- Obiteljsko pravo
- Radno pravo
- Trgovačko i stečajno pravo
- Financijsko pravo
- Etička pravila
- Poslovno računovodstvo

Tko osmišljava programe početnog osposobljavanja?

Škola za vježbeništvo OVB-a.

Koja je metodologija osposobljavanja?

E-učenje

Praktični seminari

Ispiti

Koji se praktični elementi osposobljavanja primjenjuju na vježbenike?

Budući da odvjetnički vježbenik polaže prisegu, ima iste odgovornosti kao i drugi odvjetnici. Naravno, pomaže mu nadzorni glavni odvjetnik. Prava i dužnosti vježbenika navedena su u spomenutim poglavljima Etičkog kodeksa OVB-a.

Kako se vježbenici ocjenjuju/procjenjuju? Koliko često i tko to čini?

Odvjetnički vježbenici ocjenjuju se u nekoliko navrata na temelju:

- izvješća nadzornog glavnog odvjetnika (na kraju vježbeničkog staža ili pri promjeni ureda tijekom staža)
- ispita u organizaciji OVB-a koje sastavljaju nastavnici (etika, građansko postupovno pravo, kazneno postupovno pravo): ispiti se održavaju istog dana i sata (uglavnom početkom travnja, i to sljedećim planiranim redoslijedom održavanja triju ispita: jedan u ponedjeljak, jedan u srijedu i jedan u petak) u kontroliranim uvjetima na internetu
- aktivnog sudjelovanja na nastavi koje ocjenjuju nastavnici
- radova koje ocjenjuju članovi škole za vježbeništvo
- sudjelovanja u vježbama simuliranog suđenja koje ocjenjuje porota sastavljena od odvjetnika i sudaca
- vođenja *pro deo* predmeta koje ocjenjuje ured za pravnu pomoć.

Provode li se neke aktivnosti osposobljavanja u suradnji s drugim pravnim stručnjacima? Ako je odgovor potvrđan, kako to funkcionira?

Ne.

Koje su posebnosti osposobljavanja u području prava EU-a, jezičnog osposobljavanja i europskih sastavnica početnog osposobljavanja, na primjer sudjelovanje u aktivnostima Vijeća odvjetničkih komora Europe ili Zaklade europskih odvjetnika?

Nema ih.

Koliko se vježbenika prima na osposobljavanje? Prilagođava li se broj vježbenika svake godine i tko ga prilagođava?

U razdoblju 2021. – 2022. na stručno osposobljavanje krenulo je ukupno 599 vježbenika. Broj se mijenja iz godine u godinu i ne postoje ograničenja.

Završetak početnog osposobljavanja i postupak kvalifikacije

Završava li početno osposobljavanje završnim ispitom? Kako se organizira? Tko je odgovoran za ispit?

Vježbenik se ocjenjuje na različite načine (članak 48. Kodeksa): ispitima, esejima i stalnim ocjenjivanjem (npr. tečaj o pisanoj komunikaciji). Kad vježbenik položi ispite, OVB mu dodjeljuje potvrdu o osposobljenosti. Potvrda je valjana 5 godina (članak 49.).

Škola za vježbeništvo nadležna je za odlučivanje o strukturi i sadržaju ispita i ocjenjivanja (članak 43.).

Postoji li dodatni postupak za odabir vježbenika koji će postati odvjetnici nakon što završe početno osposobljavanje?

Da, vježbenik mora odraditi obveznu vježbu izlaganja i predstaviti svoje sudjelovanje u pravnim aktivnostima uredima za pravnu pomoć. Lokalne odvjetničke komore mogu postaviti dodatne zahtjeve.

Članak 25. Kodeksa:

Vježbenički staž je osposobljavanje koje odvjetnici moraju pohađati prije upisa u imenik odvjetnika, a cilj mu je od njih stvoriti stručne i neovisne odvjetnike koji su upoznati s etičkim načelima, čuvaju odvjetničku tajnu i poštuju temeljne dužnosti neovisnosti i pristranosti, izbjegavaju sukobe interesa te su ovladali načelima dostojanstva, pravednosti i diskrecije koja su temelj odvjetništva.

Osposobljavanje se sastoji od raznih dijelova, uključujući osposobljavanje koje provodi nadzorni glavni odvjetnik u odvjetničkom društvu, stjecanje potvrde o stručnoj osposobljenosti i ispunjavanje obveza Flamanske odvjetničke komore ili odvjetničke komore kojoj vježbenik pripada.

■ Posljednji put ažurirano: 19/06/2026

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Francuska odvjetnička komora i odvjetnička komora njemačkog govornog područja

Opći opis

Provodi li se početno osposobljavanje i je li obvezno?

Da. Odvjetnički vježbenik mora pohađati programe stručnog osposobljavanja i položiti test organiziran u skladu s Etičkim kodeksom (vidjeti u nastavku) da bi se upisao u Odvjetničku komoru.

Razlikuje li se početno osposobljavanje ovisno o kategoriji vježbenika, npr. za pravnike zaposlene u organizaciji i odvjetnike?

U ovom slučaju odgovori na to pitanje odnose se samo na početno osposobljavanje odvjetnika.

Koji su subjekti odgovorni za organizaciju početnog osposobljavanja?

Početno stručno osposobljavanje za odvjetnike organiziraju centri za stručno osposobljavanje (više informacija u nastavku).

Koja je zakonska osnova za početno osposobljavanje?

[Kodeks ponašanja za odvjetnike](#) – članak 3.14. i dalje.

[Sudbeni zakonik](#) – članak 434.

Pristup početnom osposobljavanju

Postoje li uvjeti za pristup osposobljavanju?

Uvjeti za pristup odvjetničkoj djelatnosti:

„Osoba ne može imati titulu odvjetnika ili obavljati odvjetničku djelatnost ako nije belgijski državljanin ili državljanin države članice Europske unije, ako nema diplomu doktora ili magistra prava, ako nije položila prisegu iz članka 429. i ako nije upisana u odvjetničku komoru ili na popis vježbenika” (članak 428. Sudbenog zakonika).

Kad je riječ o početnom osposobljavanju:

„Vježbenik mora pohađati programe stručnog osposobljavanja i položiti test organiziran u skladu s Etičkim kodeksom da bi se upisao u Odvjetničku komoru.” (članak 3.14. Etičkog kodeksa za odvjetnike).

Koji je glavni postupak odabira kandidata? Ako je riječ o natječaju, tko ga provodi?

/

Može li se osposobljavanju drukčije pristupiti?

Ne.

Jedina je iznimka Direktiva 98/5/EZ od 17. veljače 1998. (za odvjetnike koji obavljaju djelatnost u Belgiji, a stekli su kvalifikacije u drugoj državi članici).

Struktura i sadržaj početnog osposobljavanja

Koliko traje i koji je plan osposobljavanja?

„Za upis u odvjetničku komoru potrebno je, podložno primjeni članka 428.a stavka 2., završiti trogodišnje razdoblje osposobljavanja” (članak 434. Sudbenog zakonika).

Vidjeti članak [3.14. i sljedeće](#) Etičkog kodeksa u vezi sa sadržajem svake godine osposobljavanja (predmeti, ispiti, obveze).

Kako se organizira osposobljavanje?

Osposobljavanje se organizira interno u skladu s člankom 3.23. Etičkog kodeksa.

Početno osposobljavanje za pravne stručnjake organiziraju centri za stručno osposobljavanje. Osnovana su četiri centra za stručno osposobljavanje, koja obuhvaćaju sljedeće odvjetničke komore: Bruxelles, Namur-Dinant-Luxembourg, Charleroi-Mons-Brabant Wallon-Tournai, Liège-Eupen-Huy-Verviers.

Ravnatelj Centra za stručno osposobljavanje organizira i koordinira programe i ispite stručnog osposobljavanja u području prava.

Tko su voditelji osposobljavanja?

Voditelji su odvjetnici upisani u jednu od odvjetničkih komora pod nadležnošću Centra za stručno usavršavanje. Predaju na dobrovoljnoj osnovi, a katkad rade u paru sa sucima specijaliziranim za predmet koji se podučava.

To znači da, uz svoju odvjetničku djelatnost, rade i kao voditelji osposobljavanja.

Centri za stručno osposobljavanje upravljaju tim predmetima.

Koji su ciljevi i sadržaj početnog osposobljavanja?

Prva godina vježbeničkog staža (članak 3.14. Etičkog kodeksa)

Program i, osim ako nije posebno predviđeno, ispit sastoje se od 84 sata i obuhvaćaju sljedeće predmete:

1° etika (16 sati),

2° praksa građanskog postupka (16 sati),

3° praksa kaznenog postupka, uključujući obranu osoba lišenih slobode ili osoba koje saslušava policija, državno odvjetništvo ili istražni sudac (16 sati),

4° praksa upravnog postupka (8 sati),

5° pravna pomoć (8 sati),

6° porezne obveze i obveze socijalnog osiguranja koje proizlaze iz Zakonika o gospodarskom pravu i koje su povezane sa sprječavanjem pranja novca (8 sati),

7° alternativni načini rješavanja sporova (8 sati),

8° informatički alati dostupni odvjetnicima (4 sata).

Druga i treća godina vježbeničkog staža (članak 3.14a Etičkog kodeksa)

Vježbenik koji je dobio potvrdu o osposobljenosti za odvjetničku djelatnost u skladu s člankom 3.16. stavkom 1. mora tijekom druge i treće godine vježbeničkog staža pohađati praktične programe stručnog osposobljavanja iz:

1° etike (najmanje 12 sati),

2° europskog prava, uključujući Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (najmanje 12 sati),

3° jednog ili više predmeta odabranih među sljedećim mogućnostima, u trajanju od najmanje 24 sata:

- prava mladih (minimalno 8 sati),
- privremeno upravljanje imovinom i osobama (najmanje 8 sati),
- pravo stranaca (najmanje 8 sati),
- detaljno kazneno pravo, uključujući izvršenje kazni i sud za izvršenje kazni (najmanje 8 sati),
- stečajno pravo (fizičke i pravne osobe) (minimalno 8 sati),
- pravo na zapljenu i ovrhu (najmanje 8 sati), obiteljsko pravo (najmanje 8 sati),
- tumačenje bilanci i godišnjih financijskih izvještaja (najmanje 8 sati),
- pravo na odgovornost i naknadu za tjelesnu ozljedu, uključujući Fond za naknadu štete žrtvama namjernog nasilja (najmanje 16 sati),
- radno pravo i socijalno pravo (najmanje 16 sati).

Osim toga, moraju najmanje četiri dana sudjelovati na jednom ili više seminara o pisanoj komunikaciji, usmenoj komunikaciji, komunikaciji povezanoj s medijima, zagovaranju, sastancima, pregovaranju, suradničkom pravu,

mirenju, odvjetnicima i mirenju itd.

Ti centri mogu priznati određene posebne programe osposobljavanja koje organiziraju centri za stručno osposobljavanje i koji vježbeniku omogućavaju da prati rad predstavnika druge profesije.

Tko osmišljava programe početnog osposobljavanja?

Članak 3.24. Etičkog kodeksa

„Ne dovodeći u pitanje ovlasti udruženja Ordre des barreaux francophones et germanophone (O.B.F.G.) za poduzimanje inicijativa koje smatra korisnima za standardizaciju zahtjeva i sadržaja početnog osposobljavanja, svaki centar za stručno osposobljavanje donosi ciljeve i sadržaj početnog stručnog osposobljavanja, kao i poslovnik, nakon savjetovanja s upravnim odborom udruženja Ordre des barreaux francophones et germanophone i, ako je centar za stručno osposobljavanje zajednički za više odvjetničkih komora, s njegovim članovima. On odlučuje o dodatnim pitanjima koja se predlažu vježbeniku i može ih proglasiti obveznim.“

Koja je metodologija osposobljavanja?

Vidjeti odgovor iznad na pitanje „[Koji su sadržaj i ciljevi početnog osposobljavanja?](#)“.

Koji se praktični elementi osposobljavanja primjenjuju na vježbenike?

Vidjeti odgovor iznad na pitanje „[Koji su sadržaj i ciljevi početnog osposobljavanja?](#)“.

Kako se vježbenici ocjenjuju/procjenjuju? Koliko često i tko to čini?

Prva godina vježbeničkog staža:

Vidjeti članak 3.16:

„Na prvoj sesiji nakon završetka programa vježbenik mora polagati ispit (= potvrda o osposobljenosti za odvjetničku djelatnost), koji se sastoji od pisanog dijela koji obuhvaća sljedeće teme: građanski postupak, kazneni postupak, upravni postupak, organizacija ureda i porezne obveze, pravna pomoć te usmenog dijela koji se odnosi na predmet etiku.“

+ članak 3.18.:

„Pismene ispite iz članka 3.16. stavka 1. i članka 3.17. stavka 1. zajednički organiziraju centri za stručno osposobljavanje. Usmeni ispit iz etike organizira svaki centar za stručno osposobljavanje na temelju pitanja koja sastavlja udruženje O.B.F.G., pod vodstvom direktora udruženja O.B.F.G. odgovornog za etiku.“

Boduje se na sljedeći način:

vježbeniku koji je stekao najmanje 10 od 20 bodova iz svih predmeta dodjeljuje se potvrda o osposobljenosti za obavljanje odvjetničke djelatnosti. Povjerenstvo za odabir može mu dodijeliti tu potvrdu ako je stekao 10 od 20 bodova iz najmanje pet predmeta i prosjek od 50 % bodova za sve predmete.

Druga i treća godina vježbeničkog staža:

usp. članak 3. stavak 14.a

- nastava
- seminari

Sudjelovanje na nastavi i na seminarima je obvezno i nužan je dio vježbeničkog staža.

Provode li se neke aktivnosti osposobljavanja u suradnji s drugim pravnim stručnjacima? Ako je odgovor potvrđan: kako to funkcionira?

Članak 3.2. Etičkog kodeksa

„Razdoblje vježbeničkog staža završeno u inozemstvu, na primjer u odvjetničkom uredu, u poduzeću s internim odvjetnikom ili kao pravni tajnik na međunarodnom sudu, može se uzeti u obzir za vrijeme trajanja staža, pod sljedećim trima uvjetima:

- vježbenik je prošao jednogodišnji vježbenički staž i tijekom tog razdoblja ispunio svoje obveze,
- vježbenik je dobio prethodno odobrenje organizatora,
- vježbenik je dostavio organizatoru detaljno izvješće o svojim aktivnostima tijekom dotičnog razdoblja.

To izvješće moraju odobriti njegovi supervizori za vježbenički staž, pravnik zaposlen u organizaciji kod kojeg je završio vježbenički staž ili sudac kod kojeg je bio pravni tajnik”.

Ta se odredba trenutačno preispituje kako bi se potencijalno proširile mogućnosti upućivanja.

Koje su posebnosti osposobljavanja u području prava EU-a, jezičnog osposobljavanja i europskih sastavnica početnog osposobljavanja, na primjer sudjelovanje u aktivnostima Vijeća odvjetničkih komora Europe ili Zaklade europskih odvjetnika?

Provodi se na drugoj godini vježbeničkog staža (vidjeti članak 3. stavak 14.a).

Europsko pravo, uključujući Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (najmanje 12 sati).

Koliko se vježbenika prima na osposobljavanje? Prilagođava li se broj vježbenika svake godine i tko ga prilagođava?

Završetak početnog osposobljavanja i postupak kvalifikacije

Završava li početno osposobljavanje završnim ispitom? Kako je organiziran? Tko je odgovoran za ispit?

Vidjeti odgovor na pitanje 3.8.

Nakon što položi ispit za izdavanje potvrde o stručnoj osposobljenosti za odvjetničku djelatnost i ispuni obveze vježbeničkog staža u skladu s Etičkim kodeksom, vježbenik podnosi zahtjev za upis u odvjetničku komoru.

Postoji li dodatni postupak za odabir vježbenika koji će postati odvjetnici nakon što završe početno osposobljavanje?

/

■ Posljednji put ažurirano: 23/06/2026

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.